

Centrul de Investigații Jurnalistice

Protecția surselor jurnalistice între prevederi legale și realitate

Cornelia Cozonac

Cum protejăm sursele de informație ?

Protejarea surselor îi oferă jurnalistului credibilitate

- Sursele de informare sunt persoane, documente care îl ajută pe jurnalist să-și documenteze materialele jurnalistice.
- Sursele care solicită protecție sunt, de regulă, persoane din instituții publice sau din alte medii, care comunică jurnalistului informații importante, de interes sporit pentru societate, dar care s-ar putea confrunta cu probleme, din cauza dezvăluirilor pe care le face.
- Păstrarea anonimatului este adesea o condiție a sursei pentru a vorbi, de teama eventualelor persecutări.

Dreptul de a proteja sursele

- Dreptul unui jurnalis de a-și proteja sursele de informație este, se spune, singurul drept solicitat de către jurnaliști.
- Alte drepturi, precum accesul la informație și libertatea de exprimare, sunt privite ca drepturi ale fiecărui cetățean, deși practica jurnalismului presupune exercitarea lor.

Protejarea surselor

- Protejarea surselor reprezintă una dintre condițiile de bază ale libertății presei într-o societate democratică.

Protecția surselor jurnalistice într-o societate afectată de corupție

- Conferă credibilitate jurnaliștilor/presei
- Încurajează funcționarii să declare cazurile de corupție, abuzuri pe care le cunosc din interior
- Ajută jurnaliștilor să se descurce în subiecte/scheme complicate, pe care singuri nu le-ar descurca.

Riscuri

- Sursele care solicită anonimatul de cele mai multe ori au un interese ascuns
- Urmăresc reglarea de conturi cu alte persoane/răzbunare personală
- Manipulează prin intermediul presei
- Doresc să obțină unu avantaj personal

Documentarea - scut de protecție

- Orice informație parvenită de la surse care solicită anonimatul trebuie să-l pună în gardă pe jurnalist.
- Jurnaliștii trebuie să documenteze foarte bine subiectul, să verifice din alte surse informația furnizată, să se convingă singur de veridicitatea informației.
- O bună documentare va acționa ca un scut de protecție pentru jurnalist.

Protecție și riscuri

- Corupții au mai mulți bani decât jurnaliștii și ei cunosc foarte bine de unde vine anumită informație, scursă în presă. Dacă jurnalistul scoate în presă informația așa cum a primit-o de la surse care solicită protecție, poate fi prins ușor într-o capcană, prin asta devenind vulnerabil, pentru că cei pe care i-a vizat în "anchetă" preluată de la surse, vor depista ușor sursa și vor ataca.
- Când jurnalistul face propria anchetă pornind de la informația primară primită de la o sursă anonimă și vine cu o perspectivă proprie a problemei investigate, el îi pune în gardă pe cei despre care scrie și în felul acesta se protejează de eventuale atacuri.

Principii ce trebuie să se regăsească în legislație

- Dreptul tuturor jurnaliștilor de a păstra secretul profesional
- Dreptul jurnaliștilor și al organizațiilor mass-media de a proteja identitatea surselor confidențiale
- Materialele investigate de jurnaliști (scrise, computerizate, filmate sau fotografiate) trebuie să fie protejate împotriva sechestrului
- Persoanele care oferă informații jurnaliștilor și organizațiilor mass-media în sprijinul interesului public trebuie să fie protejate împotriva trimiterii în judecată.

Protecția surselor jurnalistice este garantată de normele naționale:

- Constituția R.Moldova, art.32
- Legea cu privire la libertatea de exprimare, art 13
- Codul Audiovizualului, art.14
- Codul deontologic al jurnalistului,
- Instrumentele internaționale privind libertățile ziariștilor.

Legea privind libertatea de exprimare

- **Articolul 13. Protecția surselor de informare**

(1) Mass-media și orice persoană care efectuează o activitate cu caracter jurnalistic de colectare, de primire și de distribuire a informației către public, precum și persoana care colaborează cu acestea, care au obținut informații de la o sursă, au dreptul de a nu dezvălui identitatea sursei sau orice informații care ar putea duce la identificarea sursei.

(2) Persoana care a distribuit publicului informația obținută din surse confidențiale nu poate fi obligată să dezvăluie identitatea sursei în cadrul unui proces civil sau contravențional.

(3) Refuzul persoanei de a dezvălui sursa de informare nu îl lipsește de celelalte garanții de care beneficiază pârâtul într-o procedură judiciară.

Când instanța poate obliga divulgarea sursei

- În cadrul unui proces penal, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, în condițiile legii, poate obliga persoana să divulge sursa de informare dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:
 - a) dosarul penal vizează infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave;
 - b) divulgarea sursei este absolut necesară pentru urmărirea penală;
 - c) au fost epuizate toate posibilitățile de a identifica sursa de informare prin alte mijloace.

Sarcina probației

- În cazurile ce vizează restrângerea libertății de exprimare, refuzul pârîtului de a dezvălui un secret profesional sau sursa de informare nu constituie temei suficient pentru admiterea acțiunii.

Tendențe

- Tendința principală în jurnalism acum este să se lucreze cât mai mult pe surse deschise, ce pot fi verificate.
- Un material jurnalistic bazat pe surse deschise este mai credibil decât un material cu referire la surse confidențiale.
- O bună documentare și profesionalismul jurnalistului elimină necesitatea menționării surselor confidențiale.

Realități

- Jurnaliștii sunt presați de organele de poliție să-și divulge sursele de informație, să prezinte documentele din procesul de documentare
- Organele de drept îi somează pe jurnaliști să le divulge sursele care au stat la baza unor investigații.
- Persoanele care oferă informații din interiorul instituțiilor publice sunt persecutate, concediate.

Când sursele sunt identificate

- CIJM a avut 2 cazuri în care sursele au fost identificate, în ambele cazuri fiind vorba de persoanele principale care dețineau informația care a ajuns în presă.
- Ambele persoane au fost concediate, una sub un alt pretext, iar în cazul purtătorului de cuvânt al Procuraturii Iacob Guja – divulgarea informației presei a fost motivul concedierii – cazul a ajuns la CEDO, fiind primul caz în jurisprudența CEDO care viza un funcționar de stat care a dezvăluit publicului informații interne.

Cazul Guja la CEDO

- CECO a notat că:
- **Funcționarii publici au dreptul să dezvăluie informații a căror divulgare sau publicare corespunde unui puternic interes public**
- Indicarea de către un funcționar public sau de către un angajat din sectorul public a unei conduite ilegale sau a unor nere-gularități la locul de muncă trebuie, în anumite circumstanțe, să se bucure de protecție, de exemplu atunci când funcționarul de stat sau angajatul era singura persoană, sau o parte a unei categorii reduse de persoane, care cunoștea situația și era cel mai bine plasată pentru a acționa. În astfel de cazuri, dezvăluirile sunt făcute în primul rând superiorului sau altor autorități sau organisme competente.
- Numai dacă această cale era în mod evident impracticabilă, informația putea fi dezvăluită, în ultimă instanță, publicului.

GUJA vs R.Moldova

- **Interesul public al dezvăluirilor**
- Scrisorile divulgate de reclamant (trimise Procurorului General de către vicepreședintele Parlamentului, care cerea intervenția într-un dosar penal în care patru polițiști erau cercetați pentru corupție) vizau chestiuni de mare importanță într-o democrație, cum ar fi separarea puterilor, conduita improprie a unor politicieni de rang înalt și atitudinea guvernului față de brutalitățile poliției, cu privire la care publicul avea un interes legitim în a fi informat. Prin urmare a existat un public interesat în divulgarea informațiilor

Cazul GUJA la CEDO

- **Autenticitatea informației dezvăluite**

Curtea a constatat că în ciuda efectelor negative produse Procuraturii Generale, interesul public în furnizarea informațiilor cu privire la presiunile exagerate și la neregulile din cadrul instituției era atât de important încât depășea în greutate interesul în menținerea încrederii publice în independența sa.

- **Buna credință în dezvăluirea informațiilor**

CEDO a constatat că nu a existat nici un motiv să se creadă că reclamantul a fost motivat de dorința unui avantaj personal, de o răzbunare personală sau că ar fi avut alte interese.

GUJA vs R.Moldova

- **Proporționalitatea sancțiunii aplicate reclamantului**

Curtea a notat că acestuia i-a fost impusă cea mai grea sancțiune posibilă - concedierea. În afară de repercusiunile negative pe care le-a avut asupra carierei reclamantului, aceasta a avut un efect demoralizator asupra funcționarilor de stat și angajaților în general, deoarece cazul reclamantului a fost pe larg prezentat în media.

- O astfel de sancțiune severă putea doar să descurajeze raportarea neregulilor și era dificil de justificat.

Efecte în instituțiile publice

- Funcționarii publici se tem să divulge cazuri de corupție, abuzuri
- Mulți funcționari sunt tot mai retinckenți față de presă, uneori nu vor să comunice nici informație care ar fi trebuit să fie deschisă, dezvăluirea cărora nu-i afectează în niciun fel.
- Lipsa de încredere în mass-media

Presiuni asupra jurnaliștilor

- Nu am găsit cazuri în care întrun proces de judecată jurnaliștii să fie impuși să-și divulge sursele de informare (în R.Moldova).
- Există multe cazuri în care Poliția și procurorii fac presiuni asupra redacțiilor, jurnaliștilor să-și divulge sursele.
- Astfel de cazuri au avut loc asupra jurnaliștilor din cadrul CIJM și celor care au lucrat la anchete în proiectele noastre (Taraclia, Șoldănești, Rezina).

Poliția din Taraclia a dispus confiscarea materialelor care au stat la baza unei investigații publicate pe Anticoruptie.md

Anticoruptie.md

02/06/2016

6936

30/06/2016 2482

Foto: captură video

la Hâncești ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Doc // Directorii de școli și grădinițe, avertizați: „Se interzic colectările ilicite de bani”

Un antierou al evenimentelor din

Presiuni la Taraclia

- Inspectoratul de Poliție al raionului Taraclia a dispus interogarea jurnaliștilor și confiscarea tuturor materialelor în baza cărora a fost realizată investigația despre lacul din oraș, care a ajuns în proprietate privată, printr-o schemă dubioasă.
- Dispoziția a fost emisă de poliție după ce proprietarul lacului din Taraclia, Serghei Chiose, a depus o plângere în care pretinde că realizatorii investigației “Cum a ajuns un iaz al statului în proprietate privată” l-ar fi provocat intenționat la o discuție despre viața lui personală și membrii familiei sale, totul fiind înregistrat audio și filmat cu camera ascunsă.

РАСПОРЯЖЕНИЕ
(органу полиции в порядке ст. 57 УПК РМ.)

г. Тараклия, РМ

17.05. 2016 года.

В моём производстве находится материал зарегистрированный в книгу Р-1 за № 226 от 12.05.2016 года.

04.05.2016 года, в прокуратуру района Тараклия, поступила жалоба от жителя г.Тараклия ул.Пушкина 15, гр. Киосе Сергея Ивановича, о том, что 04.01.2016 года, неизвестные лица, предположительно журналисты г.Кишинев, произвели видео, аудио запись с участием скрытой камеры, где умышленно провоцировали его на разговор касающейся его личной жизни и членов его семьи. В последствии чего, 17-18 апреля 2016 года, данные лица опубликовали это аудио и видео материал по телевидению на канале «NTS», в газету «СВЕТ», по интернету «You Tube».

В соответствии с требованиями ст.57 УПК РМ прошу, Вас, поручить сотрудникам сектора №1 ИП Тараклия, ИП Тараклия

1. Предоставить газету «Свет», выпуска 17-18 апреля, в которой опубликована статья о выше указанном факте. Обратится к данным работникам (редактору) опросить их

Abuzuri

- **Oamenii legi insistau să afle cine anume a ordonat publicarea materialului și cine a oferit reporterilor imaginile video.**
- Doi polițiști au fost la redacția ziarului “Svet” din Taraclia pe 28 mai, cerând jurnalistei mai multe explicații.

Anghelina Gaidarji, autoarea investigației:

- “Au întrebat de ce investigația a apărut anume în acest ziar și cine ne-a dat dreptul să o publicăm, fiind siguri că la mijloc ar fi un comanditar. Am scris o explicație în care am specificat că subiectul a fost realizat din propria mea inițiativă, fiind de interes public pentru că lacul este un bun public, și că a fost realizat în parteneriat cu Centrul de Investigații Jurnalistice. Polițiștii au cerut contractul semnat cu CIJM, precum și materialul video brut, dar eu am refuzat să le ofer”.

Opinia avocatului Valeriu Pleșca:

- “Este o ingerință nejustificată la libertatea de exprimare, întrucât investigația jurnalistică se referă la bunuri publice și la fapte de interes public. Acțiunile sunt făcute în afara unui proces penal, fapt care trezește semne de întrebare referitor la legalitatea ridicării materialelor video”.

Anticoruptie.md

 03/06/2016 2912

A photograph showing a wide, open field with dry, brownish grass. In the background, there is a dense line of bare, dark trees under a pale sky. The field appears to be a natural or semi-natural area, possibly a meadow or a clearing.

Furtul de lemn din fondul silvic de la Hânțești ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Doc // Directorii de școli și grădinițe, avertizați: „Se interzic

Președintele Parlamentului a reacționat la investigația CIJM despre iazul din Taracليا și cere Procuraturii Generale să facă o anchetă

Anticoruptie.md

📅 09/06/2016 👁 1491

ULTIMELE ARTICOLE

Furtul de lemn din fondul silvic de la Hânțești ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Doc // Directorii de școli și grădinițe, avertizați: „Se interzic

(7,401 ui xCod_dec xprotecti xSursele xProcura xProcura xOrganiz xOrganiz x

Надежный | https://anticoruptie.md/ro/stiri/organizatiile-de-media-condamna-actiunile-abuzive-ale-inspectoratului-de-politie-din-raionul... PC

SESIZĂRI ÎN JUSTIȚIE

Organizațiile de media condamnă acțiunile abuzive ale Inspectoratului de Poliție din raionul Taraclia față de jurnaliștii de investigație

Anticoruptie.md

03/06/20161097

FacebookTwitterGoogle+PinterestOdnoklassnikiVkontakteTumblerDiggLinkedIn

РАСПОРЯЖЕНИЕ
(органу полиции в порядке ст. 57 УПК РМ.)

ULTIMELE ARTICOLE

Furtul de lemn din fondul silvic de la Hâncești ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Agenda.pdfTaraclia 3.jpgOpinii-si-informati....docCod_deontologic_....pdfПоказать все

Windows Taskbar with icons for File Explorer, Mail, and other applications. System tray shows the time as 23:17 and the language as ROU.

(7,401 unne x Cod_deont x protectia si x Sursele anc x Procuratur x Procuratur x Organizații x

Надежный | <https://anticoruptie.md/ro/stiri/procuratura-generalajurnalistii-pot-refuza-interogarea-lor-de-catre-politie-si-nu-sunt-obligat...>

Procuratura Generală: jurnaliștii pot refuza interogarea lor de către Poliție și nu sunt obligați să divulge sursele de informare

Anticoruptie.md

30/06/2016 2483

ULTIMELE ARTICOLE

Furtul de lemn din fondul silvic de la Hânțești ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Doc // Directorii de școli și grădinițe, avertizați: „Se interzic

Agenda.pdf Taracalia 3.jpg Opinii-si-informati....doc Cod_deontologic_....pdf Показать все

Windows taskbar: 23:14

← → ↺

Надежный | <https://anticoruptie.md/ro/stiri/procuratura-general-a-jurnalistii-pot-refuza-interogarea-lor-de-catre-politie-si-nu-sunt-obligat...>

☆ PC

Centrul de Investigații Jurnalistice
mun. Chișinău
str. Mihai Kogălniceanu 66

Vă aducem la cunoștință că, declarația parvenită în Procuratura Generală, privind preținsele acțiuni ilegale ale colaboratorilor Inspectoratului de Poliție al raionului Taraclia la audierea autorilor unei investigații jurnalistice, a fost examinată.

Fiind verificate argumentele indicate în cerere, s-a stabilit că, în baza dispoziției ofițerului de urmărire penală al IP Taraclia din data de 17.05.2016, au fost chestionați autorii investigației jurnalistice și ridicate copii de pe înregistrările video care au stat la baza realizării investigației jurnalistice. Materialele acumulate de către IP Taraclia au dus la emiterea ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale, în cadrul procesului penal inițiat la plîngerea cet. Chiose Serghei (copia se anexează).

De asemenea, menționăm faptul că, în conformitate cu prevederile art.90 CPP al RM, nu pot fi citați și ascultați ca martori, jurnalistul - pentru a preciza persoana care i-a prezentat informația cu condiția de a nu-i divulga numele, cu excepția cazului în care persoana benevol dorește să depună mărturie. Conform prevederilor acestui articol Anghelina Gaidarji și Pascari L. puteau să refuze de a da careva explicații, indicînd aceasta în formă scrisă.

Totodată Vă informăm că, de către colaboratorii IP Taraclia nu au fost sechestrate careva informații ci doar au fost ridicate copii ale înregistrările video, necesare pentru stabilirea circumstanțelor în cadrul procesului penal pornit la plîngerea cet. Chiose Serghei.

Luînd în considerație cele expuse mai sus, în circumstanțele date procuratura nu are temei legal pentru intervenire.

ABONEAZĂ-TE

Abonează-te la newsletterul nostru pentru cele mai noi informații

ABONEAZĂ-MĂ

Agenda.pdf

Taraclia 3.jpg

Opinii-si-informati....doc

Cod_deontologic_....pdf

Показать все

Windows taskbar with icons for Start, Search, Task View, Edge, File Explorer, Mail, and others.

System tray showing date and time: ROU 23:16

Ce trebuie să știe jurnaliștii

- Procuratura Generală precizează că „în conformitate cu art. 90 al CPP, jurnalistul nu poate fi citat sau audiat ca martor pentru a preciza persoana care i-a prezentat informația cu condiția de a nu-i divulga numele, cu excepția cazului în care persoana benevol dorește să depună mărturii. Conform prevederilor acestui articol, Anghelina Gaidarji și Pascari L. (n.r.- autorii investigației jurnalistice) puteau să refuze de a da vreo explicație, indicând aceasta în formă scrisă”.

Nicio sancțiune

- În cazul Taraclia, **Poliția a sechestrat toate documentele jurnalistilor adunate în procesul de investigație, inclusiv înregistrările video integrale.**
- Cu toate că multe structuri au reacționat, situația nu s-a îmbunătățit.
- Nimeni nu a fost sancționat pentru abuzuri în raport cu jurnaliștii.
- Presiunile au continuat și în alte cazuri.

Reporter al Centrului de Investigații Jurnalistice, audiat în dosarul pliantelor cu mesaje denigratoare la adresa Maiei Sandu

Anticoruptie.md

10/11/2016 4498

ULTIMELE ARTICOLE

Furtul de lemn din fondul silvic de la Hâncești ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Audieri la Poliție

- Reporterul Centrului de Investigații Jurnalistice, care a dezvăluit conexiunea dintre pliantele cu mesaje denigratoare și manipulatorii la adresa candidatei Partidului Acțiune și Solidaritate, Maia Sandu, și contracandidatul său, socialistul Igor Dodon, a fost audiat în calitate de martor în procesul contravențional pornit pe marginea cazului. În cadrul audierii, oamenii legii au încercat să afle felul în care autorul investigației a aflat că foile volante sunt distribuite prin intermediul Uniunii Ofițerilor, dar și alte detalii despre vizita reporterului la sediul asociației obștești.

Reporteri citați la Poliție

7,401 x Cod_c x protec x Sursei x Procu x Procu x Repor x Minis x Doc // x

Надежный | <https://anticoruptie.md/ro/stiri/doc-reporter-al-centrului-de-investigatii-jurnalistiche-citat-la-politie-dupa-ce-a-trimis-cateva-s...>

SESIZĂRI ÎN JUSTIȚIE

Doc // Reporter al Centrului de Investigații Jurnalistice, citat la Poliție după ce a trimis câteva solicitări de informații

Anticoruptie.md

13/07/2016 17122

f t g+ p o v t digg in

Ожидание www.facebook.com...

Agenda.pdf Taraclia 3.jpg Opinii-si-informati....doc Cod_deontologic....pdf Показать все x

ROU 23:28

ULTIMELE ARTICOLE

Furtul de lemn din fondul silvic de la Hâncesti ar continua. Pădurar demis: „Nu mai am încredere în organele locale de ocrotire a normelor de drept”

Reporteri citați la Poliție

- **Direcția Combaterea Corupției a Serviciului Protecție Internă și Anticorupție al MAI a citat un reporter al Centrului de Investigații Jurnalistice după ce jurnalistul a trimis câteva solicitări de informații. Reporterul cerea, între altele, un comentariu privind un eventual caz de corupție pe care l-ar fi admis unii polițiști în cazul pieții improvizate în preajma Gării Feroviare. Oamenii legii nu au răspuns la întrebare, ci au cerut reporterului să se prezinte pentru a fi chestionat „în legătură cu examinarea materialului privind furnizarea informației despre acțiunile pretins ilegale ale angajaților Poliției, manifestate prin acte de corupție în raport cu comercianții din preajma Gării Feroviare”.**
- **Poliția face trimitere la prevederile Codului de Procedură Penală, avertizând reporterul că, în cazul în care nu se va prezenta la MAI la momentul indicat în citație, riscă să fie amendat sau să fie adus silit.**